

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/a
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:	
BELFÖLDÖN	
1 évre	250 L.
1/2	130 "
1/4	65 "
KÜLFÖLDÖN	
1 évre	
Magyarország P.	12.
Szlovénia Ck.	75.
Ausztria S.	18.
Jugoszlávia D.	120.

Mentsük meg hitközségeinket

Az erdélyi orthodox zsidóság fájdalmas segykiáltása markol bele a sok csapásból megdermedt és agyonfárasztott szívünkbe.

A hagyományhű zsidóság erdélyi várait nagy veszedelem fenyegeti. A hitközségek tagjainak anyagi egyengülése valamint az a körülmény, hogy teljesítőképességük hiánya folytán egyre fokozottabb igényekkel kényszerülnek hitközségeinkhez és annak intézményeihez fordulni, kétségbeesett perspektívát nyújtanak. Némely nagyobb hitközséget e mellett még az egyéni érvényesüléstől és más érdekektől fűtött szétforgácsolódás réme is fenyegeti, mely egyidejűleg az eddigi harmónia által teremtett zsidó vallás, jóléti, szociális és kulturális intézmények megsemmisítését jelenti.

Az általános tömegnyomor, melynek bajait a cári szisztéma szerint legálisan is a zsidóság hátán igyekeznek levezetni és az antiszemita izgatások féktelenkedései, továbbá más a zsidóságon kívül álló hatóerők ijesztő szorítóban morzsolják fel hitközségeinket. És sehol, de sehol nincs egy megfelelő szerv, mely eddig eredményesen mozdult volna meg, hogy hitközségeink tragikus helyzetén javítsanak.

A Nagyváradon összeülő gazdasági konferenciára hárul a feladat, hogy a tarthatatlan állapotokon javítsanak. Hitközségeink megmozdulásánál és mentési akciójándnál számítsanak lelkivezetőink, rabbijaink támogatására is, hiszen ez a szervezet hivatott van biztosítani az existenciájuk és lelkirányításuk zavartalanosságát is.

Nem tudjuk elhinni, hogy akad közöttük egy is, ki hitközségeink gazdasági szervezkedésében mást látson, mint egy oly szervezkedést, mely hitközségeink fennmaradását, jövőjét és egyidejűleg szent vallásunkat biztosítsa.

Ép ezért a legnagyobb megértéssel és temperáltn akarunk a dologgal foglalkozni. Tudnánk dörgedelmes filippikát tartani a jelenlegi központi iroda ellen, megírni, hogy mennyi hibát és bajt okozott. De nem akarjuk. Nem célunk a kedélyek felfokozása, hanem minden erőnek egy cél felé lendítő irányítása. Hiszen zsidóságunk annyi sebből vérzik, a létfenntartás annyi keservet nyújt, hogy nem engedhetjük meg magunknak a testvérharcot, az egymás marását és gyengítését.

Egy új alakulatról van szó! Politikai és gazdasági fórumról, melyet az erdélyi orth. hitközségek akarnak megteremteni. Meg kell teremtsék, mert a körülmények kényszerítik erre. S ha a beszercei Központi Iroda „önvédelemből“ tiltakozik is ellene, hogy mellette egy másik orthodox szerv is létesüljön, akkor ezt ne azokkal a fegyverekkel követelje, ahogy ezt most tette. Ne mondja azt, hogy a tekintélyes hitközségek nem jót és nem ortodoxat akarnak a szervezkedéssel. Ez olyan gyanúsítás, melyet a váradi hitközség képviselőtestülete a legereyesebben visszautasított, november 9-én tartott közgyűlésén. A kocka el lett vetve. Nincs retíre már az uton, melyet kiszabtak, már csak nyilgyenes továbbhaladás lehet. Meg kell alakítani az új szervezetet s ha mi is hangsúlyozzuk, hogy nem az iroda ellen, hanem mellette, ez annak javára irandó, hogy gyűlöljük a testvérharcot. Mi tettekkel akarjuk bizonyítani, hogy mindenkor tudjuk az orth.-érdekeket oly eréllyel és odaadással képviselni, ahogy azt a másik tábor kisajátítani szeretné. A körülmények kényszerítő szükségessége hívja életre a

gazdasági és politikai tömörülést és ezzel csak azt az orthodox zsidóságot akarja erőssé, összeforottá tenni, melyet most oly sok irányban igyekeznek gyengíteni.

Bárhogyan is lenne az erdélyi zsidó közvélemény informálva, a tényeket meghamisítani nem lehet. Tény pedig az, hogy a november 17-én megtartandó országos konferencia az áskénáz szellemű ortodox zsidóság nagy manifesztációja lesz, még ha az a chassid irányzatú és e szempontból nem eléggé konstruktív frakciónak; ez nem is volna inyére.

Ismételjük, nem akarjuk, hogy soraink bármily irányban is támadóak legyenek, nem akarjuk, hogy sorainkból bárki is ellenünk tőkét kovácsoljon, nem akarjuk, hogy a lesekedő rosszindulat bármilyen kifogást is találjon rajtunk.

Épen e jelzett cél érdekében mi nem nézzük azt, ami széjjelválaszt, hanem ami összefog bennünket. Összehoz bennünket a tradícióhű zsidóság iránti szeretet, összefog bennünket a baj, mely minden oldalról támadja ortodoxiánkat. Egységes és erős kell legyen az erdélyi hitközségek összessége, ha antiszemita kilengések elleni tiltakozásról van szó. Erősnek és egységesnek, ha a hitközségek súlyos anyagi helyzetén kell segíteni... Egységesnek, ha országos politikában kell hallassa szavát. Ha kongruát és más államsegélyt kell kiharcoljon, melyhez jussa van a törvények alapján.

Az élet a legnagyobb tanítómester. Már pedig az élet követeli ezt a szervezkedést és mindent és mindenkit aki utjában áll, elfogja ezért söpörni.

Ez a mi hitünk és ennek jegyében bízunk az akció sikerében.

A kialudt anyatej

A zsidóság már megjárta a hontalanság és az inquisitio iskoláját. Egyiptomi rabszolgatorstól Róma keresztjéig, csonttörő kerék, lobogó máglya és kínzó kamrák középkorán át megértte a szabadság után vágyó népek ébredését. Nincs ujság számunkra a szenvedések misztériumaiban; eszménk, célunk, rendeltetésünk van és Nietzsche dalával zengheti Izráel:

„Hier Galg und Strick
Und des Henkers roher Bart.
Rings herum giftige Blicke,
Nichts neues für meine Art.
Euch ist es zu Neid geworden,
Was ich habe und Ihr nie erwerbet.
Zwar ich leide, ich leide, aber Ihr sterbet.
Zwar ich leide, ich leide,
Sterben kann-ich nicht!“

Egy kép. Szomorú zsidó-művész alkotása, nem is lesz műtörténeti mérföldmutató, csak egy darab zsidósors ábrázolása döböntett rá néhány év előt a párisi mondain közönségre. Pogromban megkínzott, elgázolt zsidó asszony feltört koponyával, kilocsanó, elcsurgó agyvelővel, hanyat meredve füves szemmel néz az ég felé. Fölhajtott szoknya alól kandikál az egyik fehér térd, letépett harisnya. ruhafoszlányok közül kifésű kebel és egy síró, semmit sem értő, kapkodó, vergődő csecsemő erőlködik fölészivni a meghagyott anyatejet. Valahogyan a Gondviselés kifürkészhetetlen csodája folytán nem csépelelték agyon Peltjura vagy Wrangel ellenforradalmi seregének lovai. Az asszony ajkáról vér szivárog, a nyitva maradt szájából halál vigyorog és hullá-hegyek között csápolva lábaival követeli Ahasver hajójának egy apró utasa az elrabolt életnedvet. Csitt! Peltjura, Wrangel, Denkin vagy Kolcsák katonái készpénz zsoldddal fizetett hősök jártak erre megvédeni, a zsidó kölcsönrel is erősített autokritizmust. Rengeteg pénzbe és kétszáz-ezer zsidó életébe került ez a védelem. Kitérdel? De tudni szeretném, hogy mi történt a történelem kísértethajójának anyatejért jajveszékítő apró utasával. Talán megkönyörült rajta egy emberséges fehér kozák és visszabunkózta az alvilágba az átkozott fajzatot? Hiszen készpénzzel fizették hősiességét a nyugati finantőke mindenható urai. Hírek keltnék, hírek szállnak, hogy a válságba jutott Nyugat, megint az antiszemizmusz régi kipróbált fegyveréhez folyamodik és új expedíciókat szervez. Világszerte pénz hiány, leépítés, munkanélküliség, nyomoruság, gazdasági katasztrófa tombol, de azért vékaszáma gyűl a kincs Hitler, Goebels és Starhemberg pinkájában. Irják, olvassuk, hogy a Rotschild konzern, Jacob Goldschmidt, David Darmsatti bankár kartellársaik és truszibarátaik társaságában finanszírozzák az antiszemizmusz pribékjeit. Rotschild és Goldschmidt nem tal-

mudtűdősök és nem olvassák a Bibliát. Az aranyborjúk istállóinak tulajdonosai hatalmas nagy urak, akiket egy zsidó pap sem merne kiátkozni. Hiszen szoktak zsidótemplomoknak adakozni. Hitler, Goebels és Starhemberg, német törzssörmester és osztrák herceg elég vegyes társaság. Egy olyan zsidónak, mint Rotschild és Goldschmidt, mégis túl előkelő, akár a milánói olasz kereskedelmi bank zsidó részvényeseinek a kömüveslegényből lett diktátor. Azzal elvégre nem törődhetnek, hogy meggyilkolták Mateottit, meggyilkolták a zsidó Rathenaut, listát vezettek még számos más nagyságról, akiket halálra ítélték a reakció nemzeti hősei és a listán szerepelt sok zsidó között Einstein is. Rotschild és Goldschmidt úgy érzik, hogy pénzük veszélyben forog és úgy vélik, hogy ilyenkor nem lehetnek válogatósak az eszközökben. Hitlert, Goebelt és Starhemberget finanszírozzák, vérebeiket vásárolnak és felöltük akár zsidókat is véresre haraphatnak.

Peltjurát agyonlőtte Schwartzbart, a zsidó. A mentőtanuk között franciák, oroszok és németek szerepeltek. Az ukrán görögortodox papné, jó keresztény, nem adózott nagy lelkesedéssel Peltjura emlékének. A francia szemtanu azt állította, hogy Schwartzbart igazságot tett a jelenlegi társadalmi rendszer bírái helyett. Einstein kihallgatását mellőzték, mert tanuvalomása annyira terhelt lett volna a pogromot finanszírozó finantőkékre, hogy féltek a diplomáciai komplikációktól. A védő Torres dörgött, a francia esküdtek felementették Schwartzbartot, a zsidót. Talán látták valahol azt a festményt, amely a kialudt anyatejet ábrázolta.

A Rotschild-zsinagóga papjai elfelejtkeztek Koráchról és Ezekielről. Lehet, hogy megáldják Hitler és Starhemberg diszkardjait, amelyeket a Rotschild bankház és a Darmstädter bank pénztárosa fog kifizetni. Hitler, Goebels és Starhemberg, Rotschild és Goldschmidt Makkabeusai.

Hitler, Goebels és Starhemberg — nem büdös nekik a zsidó pénz — kisebb chance-szal fognak ezáltal a pénz keresztshadjáratába indulni, mint annak idején Wrangel és Peltjura? Az Isten villáma felgyújthatja könnyen az aranyaorjak istállóit. Amit Juda erkölcsé vétett, azt talán nemsokára arathatja a láncait lerázó és a Pénz bálványától megváltott Emberiség. Megbizhatatlanok és hűlenek olykor a töke pogrom-pribékjei. Ki tudja Ahasver hajójának hány apró utasa nő meg, mert a pribékeknek nem lesz idejük lebunkózni az anyátvesztett csecsemőket? És a kialudt anyatej számonkérői egy napon megjelennek a Rotschild és Goldschmidt villában... igazságot tenni... Az uzsorások sohasem támadnak fel, sirjukat lekötő az Utókor.
Dr. Silbermann Jenő.

Hirdessen a „Népünk“-ben

A héber nyelv a nevelésben.

A mi iskoláink nevelésében még erősen kísért a múlt azon terminológiai zavara, amely a zsidó nevelést a hitoktatással felcserélte, vagy néha talán azonosította is. Áldatlan, nem kívánt örökségként maradt ez reánk a magyarországi tanítási módszerekből. A hétéves zsidó gyerek bekerült az iskolába, megtanították a héber betűvetésre, majd a chümis szaggatott és folytonosan ismétlődő fordítására és így polytatták ezt a középiskolák felsőbb osztályáig, mikor is aztán a derék nebuló elég zsidó nevelést nyert egy hosszú életre. A zsidóság vallás, volt az alapítétel, tehát ennek a vallásnak serdülő ifjúságát is úgy kell nevelni, mint a másikat. Az eredmény is egyforma volt, a katolikus diák is megtanulta a vallás alapelveit, a zsidó is és így ment ez szépen évtizedeken át és így megy ez ma is az ille-
kések beleegyezésével, vagy hozzájárulásával.

Valahol azonban baj volt. Baj volt ott, hogy a zsidó diák valamit nem tanult meg, amit megtanult a katolikus; nem tanulta meg népe történelmét, szokásait és főleg nem tanulta meg annak nyelvét. Nem tanulta meg, mert nem tanították, nem tanulta meg, mert nem nevelték arra hogy ezt tudni kell.

Ez a rendszer, amelyet egy a zsidóság mivoltáról helytelenül megalkotott felfogás termelt ki és amelyet a vallásos zsidóság is felvett, idejét multá. Ezt a rendszert túlnőtték az események, túlnötte az tény, hogy ma már nemcsak Ereciszráelben, hanem a Galut számos helyén a zsidót nyelvében

nevelik. Ma már közismeret az, hogy mi nép vagyunk és nem felekezeti és természetes volt, hogy megszünt minden olyan rendszer, amelyet az ezzel ellenkező felfogás termelt ki. A Tóra, az Irások, a Próféták nem maradhattak a vallásórák monopóliumai, mert ezek a világirodalomban páratlanul álló művek, nemcsak vallási irások, hanem egyben egy nagy nép klasszikus alkotásai. Akik eddig ezeket a tudományokat tanították, nem érthették meg ezt az igazságot és ezért nem is fedezték fel soha, mert nem éltek abban a nyelvben, amelynek legelsőbb alkotásait ezek az irások képezik. A héber iskolák, a héber nyelv reneszánszának megalkotói értették meg elsőnek, hogy a Tórát nem szabad azon a szárnyaszegett módon tanítani, ahogyan az eddig történt. A zsidóság új pedagógusai megértették, hogy a Tnách képesített nyelvészek kezébe való és annak szellemét csak az az ifjúság értheti meg, amelyet erre a nyelvre és ha lehet ebben a nyelvben neveltek. Az új héber pedagógia megértette azt, hogy a Tóra minden sora egy költői egész, amit nem szabad félszeg fordítgatással elaprózni. Akik utját állták az új rendszernek, azok hamisan fogták fel a Tóra tanítás és tanulás igazi értelmét, azok talán akarataik ellenére helytelen törvényeket szabtak.

הו הווקקים הקקראון ומכתבים עמל כתבו (ישעיהו)
Nem citátum akar ez lenni, bár az is lehetne, mert épen helyén való volna, de nem az akar lenni. Csak apró példát ragadtam ki a Tnach nagy tengeréből szemléltetőül, hogy megértessem, hogy ily költeményeket nem lehet, nem szabad apróra szedni. Ennek a versornak és száz más társának igazi szépségét nem lehet átvinni más nyelvre, még akkor sem, ha mesterek és írók volnának a tanítók. Erre az anyagra nevelni kell héberül értő ifjúságot, akik eredetiben olvassák és tanulják a Próféták alkotásait. De még egyért, kell az ifjúságnak vizs-saadni nyelvét, csak azért, hogy a miénk maradjon és a miénk legyen. Szemeimmel láttam, hogy a zsidóságtól addig távol álló emberek, mily áhitattal foglalkoztak a Tórával és hogy vágytak mindég többet ismerni, tudni belőle. Igazhittű rajongóvá

Művészi perzsaszőnyegek,
szövött gobelinek, külföldi fonalak
Schulhof Emilné
ORIENT Szövőművészeti Iskola
ORADEA, Strada Ep. Ciorogariu 17.
Vidéki rendelések utánvétellel
gyorsan és pontosan eszközöltetnek

tette őket a nyelv közvetlen suggestív hatása, lebilincselte őket teljesen. Tanulták a Tórát, a Náchot „lismah“ a Tóráért magáért és lelkesedtek érte, pedig csak kevéssel azelőtt azt sem tudták, mit rejtenek magukban ezek a könyvek.

Ily igazhittű rajongóvá válhatna a mi ifjúságunk is, ha akarnánk, ha ránevelnénk. Lassu, apró egy célra törekvő folytatódó munkával csodákat tudnánk elérni. Ott kellene kezdenünk, hogy רינוק וחינוך és folytatnánk ott, hogy ומלמדו תורה Milyen generáció volna ez, talpig ember, talpig zsidó! És mily kevés munka kellene hozzá, hiszen már minden adva. A későn kelők előnyét élvezzük; taposott utat járhatunk. Feltárlva kaphatunk mindent: tankönyveket, metódusukat, tanterveket, tanítókat, csak akarnunk kell. Amit nem kezdtünk meg tíz évvel ezelőtt, azt megkezdhetjük most. Ne forradalmi tempóban, csak apró, kimért lépésekben, de mindég csak előre lépve.

Emberekre van szükségünk, hívő, alkotó, az eszméért rajongó emberekre, akik akarjanak. Akarjanak eleget tenni a nevelésre hivatott nemzedék köteletségének, akarjanak nevelni egész embereket a zsidó jövőnek. Mily nemes, igaz embereket tudnánk nevelni, abból a generációból, amelyet a Tóra nyelvén, a Tóra szellemében tanítanánk. Csak egy kevés akarattal és hittel. Embereket kell állítanunk a fórumokra, hívő és rajongó embereket, akiket ne öljön meg se a közöny, se a kishitűség, vagy a gáncoskodó álszenteskedés, akik érezzék a felelősség teljes súlyával, hogy a felnövő generációért számot adni mi tartozunk.

Berkes Dávid (Immanuel)

Hölgyek figyelmébe!!

Van szerencsém értesíteni, hogy tanulmányutamról hazatérve a SZOBEL ADOLF által 1912-ben alapított elsőrangú

női ruha szabóságotátvettem

és azt a legelső párisi szalonok eredeti mintájára tovább vezetem. Ruháim mindenkor a legújabb angol- és francia modellek szerint gyorsan és pontosan készülnek. Szíves pártfogását kérve vagyok kitűnő tisztelettel

Brüder Béla nőidivat szalon
Salárdi u. 6.

Chaszidok Caddikok

Irta: M. J. BIN GORION.

— A Baal Sém-től — a csodarabbikig —

A Chaszidikus zsidóságnak egy misztikus irányzata, amely a XVIII-ik század elején keletkezett és amelynek a keleti zsidóság nagy része ma is hódol. A caddik ennek a mozgalomnak a lelke. A chaszid szó voltaképp „jambort“, a caddik: „igazságos“-t jelent.

Már Ábrahám a bibliában beszél caddikimról, akik Szodomát a szörnyű büntetéstől megmenthették. Egy ősrégi hagyomány és zsidó néphit szerint minden nemzedéknek megvan a maga 36 caddikja, ezek szegénységben és nyomorban élnek, senki sem ismeri őket, de nagy lelki tisztaságuk és az Istennel való állandó foglalkozásuk révén ők nemzedékük védőangyalai, ők mentik meg a világot és korukat a pusztulástól.

Chaszidnak nevezi magát Dávid király is, a maga szoltáiraiban. A Makkabeusok szabadságharcában is találkozunk a chaszidim csoportjával. A Talmudban olvasunk chaszidokról, akik különös jámborságuk révén a többi talmudtudóstól elütő típust alkotnak. Híres chaszidok és erkölcs-prédikátorok éltek a középkorban. Chaszid volt sok középkori zsidó martir, akik Isten nevével ajkukon rohantak a máglya tűzébe.

A chaszidizmus legvakbuzgóbb üldözőjét, a híres vilnai gáont, Rabbi Éliát, ugyancsak chaszid névvel illeti a hagyomány.

A zsidóság vándorlásai és megrázkódtatásai dacára mindenben megőrzött bizonyos kontinuitást, még a régi ellentétek fenntartásában is. Egy istene, egy tana, egy törvénye és mégis egy sokféle elgázos, különféle áramlatoktól át meg átítatott talmudi irodalma keletkezett. A középkor zsidó vallásfilozófiájában felébredt a spekulatív hellenizmus. A kabbala, a zsidók misztikus tana, az ősi misztikumokból indult ki és külön eszmevilágot épített fel az ósrosszból és minden létezőnek a bajából. Az eredendő bűn fogalma nehezedett a lelkekre, Ezekiel prófétái látomásai és Dániel jövődöléseivel szaggatták a fantáziát. Egy új nazir-világnézet, az életnek a szentségig való megtagadása kapott lábra. Sokan egész életükön keresztül gyászolták az isteni Sechinának ősi székhelyéből való száműzetését, siratták Jeruzsálem pusztulását és trónfosztottságát. Mások a szellem megtisztulására töre-

kedtek, hogy a magasba szállhassanak. Az ember célja: mindenben meglátni az isteni szellem emanációját. A kabbalisták külső élete sok tekintetben a pitagoreusokra emlékeztet. A chaszidizmus a kabbala és a mesianizmus folytatása, de más formában.

A chaszidizmus alapítója mintegy 20 évvel Spinóza halála és az álmessiasznak nevezett Sabataj Cevi halála után született. A Bal Sem, a chaszidizmus megteremtője körül a legendák egész koszorúja keletkezett. Apja, valamely messze ország királyának szolgája volt, száz éves korában született fia, a Bal Sem, ki csakhamar árvaságra jutott. Az elárvult fiú felnőtt és Izrael látója és csodatevője lett.

Egy magas hegyek tövében fekvő elhagyott faluban készült magasztos hivatására. Titokzatos pergamentek jelentek meg előtte, elolvasta őket és újból elzárta azokat egy sziklába, ahol mai napig is elzárva maradtak. Izrael Bal Sém megeskete a szellemeket, gyógyította a betegeket, megváltotta a halál után kóborló lelkeket. Szavára esőt adott az ég a szárazság napjaiban, az ő áldása parancs volt. Szabad bejárata volt a 36 caddik sátraiba és több száz mérföld utat tett meg egy nap alatt, hogy egy-egy messze lakó szentet meglátogathasson.

Megjelent előtte a csodás Elijáhu proféta, égi mestere a sílói Achja volt, aki 2500 évvel előtte élt.

Csak egy dolog volt, ami előtte is el volt zárva; miként Mózesnek, neki sem volt szabad az ígért földjét meglátnia, nehogy a megváltás napja idő előtt ragyogjon fel.

Senkinek előtte nem volt oly nagy hatalma emberek felett, mint neki. Rajokban futottak utána az emberek, csókolták ruhája szegélyét és boldogok voltak. Am ő nem volt álmodozó és nem volt rajongó. Mester és látó volt és nála voltak a magasabb régiókba vezető nyílások kulcsai. Tanításai rövid példázatok és mondások. A létről, a lélek-vándorlásról és az embernek a mindenséggel való eljegyzéséről szólnak.

Tanítványai, az ő tanának tulajdonképeni apostolai és a chaszidikus irodalom megteremtői mindnyájan kimagasló egyéniségek voltak és mindegyik külön is kereste az igazi utat. Igazi jámborok voltak és kimentek a nép közé. Vigaszt nyújtani és áldozni, ez volt az elvük. Aki nem tudja megcsókolni egy zsidónak legundorított sebét is, aki nem tudja mindenét elajándékozni, még a tulvilági üdvösségét is, az nem juthat a mennyországba. „Imádkozzatok Istenhez, hogy szegényekké

tegyen benneteket, boruljatok le a mások szenvedései előtt.“ „Ha erősek akartok lenni, törjétek le akaratotokat, Istenhez csak alázattal és az ő igazságába vetett hittel lehet eljutni.“ „Az ember lelke isteni fényforrásból fakad, ezért az odaadás és az oda való visszavágyás. Örökös vándorlás folyik fönről lefelé és letről felfelé...“

A chaszidizmus nem teremtet új szimbólikát, csak a régít mélyítette ki a maga módján. A tevila, a vallásos mosakodás, a forrásvizben való alámerülés magában véve nem új dolog a zsidóságban, de itt szinte szentséggé vált.

De mint hajdani evangélisták egyszerű tanításaiból lassanként kiépült az egyházi állam a maga minden pompájával és fényével, úgy a chaszidizmus is, — miután elterjedt a nép körében — ép az ellenkezője lett annak, amit alapítói akartak. A mesterek papi hivatala, melyet azelőtt csak az arra valóban hivatottak tölthettek be, örökletessé vált. Apáról fiura szállt. Ahelyett, hogy szegénységben szolgálták volna az Istent, — a vagyonnak kezdtek hódolni. Palotákat és díszes templomokat építettek. Igazi chaszid papi dinasztiák keletkeztek, a szent eltűnt és uralomra került a caddik, a csodarabbi...

A caddik magasan trónol, csak szolgálói serege körében fordul meg. Csak nagyritkán mutatkozik a tömeg előtt, hogy annál nagyobb legyen az iránta való csodálat és a benne való hit. Ő a közvetítő Isten és ember között, ki a leghalkabb imájával csodákat művel. Ő az atya, a tanácsadó minden bajban, a betegeket ő gyógyítja meg.

A caddik rezidenciája állandóan hemzseg a zarándokok tömegétől, akik közelebről és távolról odaverődnek össze. Az áldást kérők pénzadományai igen jelentősek. A különféle rabbi dinasztiák vetélytársakként féltékenykednek egymásra, de azért mégis csak egymás között házasodnak. Támogatják a művészeteket, főleg pedig az építészetet. A leg-szebb hintókból utaznak és a legnemesebb pári-pák az ő istállóikban vannak. Lakosztályaikban a föld minden kincse van felhalmozva. Volt csodarabbi, aki állandóan ezüstből készült trónszéken jelent meg hívei előtt. Általában igen arisztokratisz színe van az egész chaszid mozgalomnak.

Ebben a mesészerű pompában és fényben és egyben kolostorszerű elkülönülésben alakult ki a legszebb női típus. Ha idő előtt halt meg a caddik, a fia pedig még nem nagykorú, ennek felnőttségéig az anya látja el a régensi tisztet tanácsadók segítségével. Igazi udvartartások ezek a rabbi udvarok, minden pompájukkal és szokásaikkal.

HIREK

Felelős szerkesztő WASSERSTROM SÁNDOR
A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Chesván 23, november 14.
Szombat, Chesván 24, november 15.
Heti szidra: ח'י שרד
Heti háftajre: ויהי מלך דוד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.45
gyertyagyújtás 4.50
I-tentisztelet kezdete 4.55
Szombat kimenetele 5.45

— Salom Schwartzbarth francia vitézségi érmet kapott. A francia kormány Salom Schwartzbarthnak, aki lelőtte nyílt uccán Párisban Petliura ellenforradalmi vezért, nagy katonai kitüntetést adott. A kitüntetést Schwartzbarth egy 1916-ban véghezvitt háborús cselekedetéért kapta. Az oroszországi Schwartzbarth ugyanis 1916 tavaszán a francia fronton mint közkatona néhányad magával egy fontos pozíciót védelmezett nyolc órán keresztül. A bravuros ellátott védelem után Schwartzbarth rohamra vezényelte a néhány katonát és elfoglalta a németek egyik állását. Ugyanakkor két gépegyvert és jókora municiót zsákmányolt. A tiszt, aki Schwartzbarthnak ezt a bravuros haditettét följegyezte és kitüntetésre ajánlotta, néhány nap múlva elesett. Jegyzetét a hadügyi levéltárban a napokban találták meg. A hadügyminiszterium azonnal intézkedett, hogy Schwartzbarth vitézségi érmet kapjon. A hadiermet abban a kaszányában tűzték Schwartzbarth mellére, amelyben a háború után leszerelt. A kitüntetés ünnepélyes formák között történt. Valier generális beszédet intézett a kitüntetthez s követendő példaként állította őt katonák elé.

Csak 14 napig

alakítjuk 50 leiért női és férfi filckalapját
Filckalapok hallatlan olcsó árban
KLEIN SIMON

üzleteiben

Főüzlet: Rákóczi út 7-b.

Fióküzlet: Fekete Sas épületében

— Egy román pápa végrendelete a K. K. L. javára. Valasincban (Bukovina) a napokban meghalt Ivsafosci Vasil román pap. Az elhunyt nagyobb összeget hagyományozott végrendeletileg a K. K. L. zsidó nemzeti alap számára. Az elhunyt életében is nagyobb összeget adományozott rendszeresen zsidó alapok részére. Életében erősen küzdött az antiszemitizmus és a cuzisták huligán fellépésével szemben. A zsidósághoz a legnagyobb testvéri vonzódással viselkedett.

Ingyon harisnya

LEITNERNÉL a

„Hófehérke” harisnyaházban

Sas palota Piața Unirei 4.

12 készpénzért vásárolt cikk összértékének 1/12 rész arányában

Ugyanott **BIZALOM** könyvecskére is vásárolhat.

Szombaton csak este nyitva.

— Nemzeti-szociálista heccék a zsidó színészek ellen. A legutóbb Frankfurt am Main-ban megtartott színészegyesületi közgyűlésen ismertették a színművészet terén is lábrakapott erős antiszemita áramlatot. Több igazgató beszámolójában előadta, hogy számos esetben kellett testével megvédenie a zsidó színészeket, nemzeti-szociálista érzelmi kolegáikkal szemben. Elhatározták, hogy a jövőben a színészek nyilvántartásába nem vezetik be sem a kort, sem a vallást, nehogy az utóbbi miatt veszélyeknek tegyék ki a színészeket. Tehát nem csak gazdasági, hanem már művészeti téren is garázdálkodnak a német honmentők.

— Lord Reading 70 éves. Az angol zsidóság egyik legkiemelkedőbb alakja Lord Reading, családi nevén Rufus Daniel Isaacs, most ünnepelje 70-ik születésnapját. Mint az angol zsidó arisztokráciának legkiemelkedőbb alakja lord Reading, az ujkor egyik legnevesebb zsidó politikusa is. Apja Joseph Isaacs londoni nagykereskedő volt. Ő maga 1904-ben lett képviselő, 1910-ben az Asquit-kormányának igazságügyminisztere, majd 1912-ben a legfőbb angol birodalmi törvényszék elnöke lett. 1917-ben Angliának amerikai nagykövete volt és 1921-ben indiai alkirály lett, — a legmagasabb pozíció, melyet a világon kétezer év óta zsidó betöltött. 1926-ban mondott le indiai alkirályságáról. Ekkor az angol király grófi rangra emelte, marquis lett és Deal Castle tulajdonosa. Felesége, Kohen Alice, a berlini híres Israel professzor nővére volt és ebben az évben halt meg. Az angol királynénak egyik legkedvesebb barátja volt lady Reading. Castle kincstári uradalom tulajdonosa, iparmágnásnak egyetlen leányát, Évát vette feleségül.

Olcsó Cipővásár

Róth Henrik cipőárházában

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa utca) 3

Divatos női cipők

Lei 149 Lei 249 Lei 325 Lei 375 árakban

Gyermek és férfi cipők is a legolcsóbban

Ezen árak „Közérdek” vásárlásnál is érvényesek

— Rotschild Edmund báró szolidáris Weizmannal. A londoni „Times” közli Rotschild Edmund báró, a legelső palesztinai kolóniák nagylelkű alapítójának levelét, amelyet Weizmann professzorhoz intézett abból az alkalomból, hogy az lemondott a cionista szervezet és a Jewish Agency elnökségéről. A levél így hangzik: Kedves Weizmann Doktor! Mint a Jewish Agency tiszteletbeli elnöke és mint az első palesztinai gyarmatok megteremtője, legteljesebb egyetértéssel fejezem ki Önnek azzal a tiltakozással, amelyet Ön a brit kormány nyilatkozatával szemben emelt. Az Ön tiltakozó levelében helyesen állapítja meg, hogy a kormány nyilatkozata a palesztinai mandátum szellemével és szövegével teljes ellentétben áll és így ellentétben áll a Balfour-deklarációval is, amely a mandátum alapját képezi. A világ egész zsidósága fel van háborodva és én osztozom az Ön fájdalomában. De aki egy olyan nemes és nagy ügy szolgálatában és védelmében áll, amilyen a mi ügyünk, annak joga van hinni és remélni egy szebb és jobb jövőben.

Ne adjon hangzatos reklámokra.

Már egy próbarendelés is meggyőzi Önt, hogy legszolidabb árak mellett a legkielegítőbb kiszolgálást kapja minden tekintetben

KOVÁCS LAJOS

uriszabónál

Str. General Moșanu (Kert ucca) 2

— Februárban lesz a cionista kongresszus. A cionista szervezet londoni központi irodája hivatalosan közli, hogy a legközelebbi cionista kongresszust a palesztinai helyzetre való tekintettel már a jövő év február havában fogják megtartani. Rendes kongresszus lesz, amelyre a választások az 5690. és 5691. évi sekelek alapján fognak megtörténni. Ehhez képest felhívja az executiva a cionista szervezeteket, hogy az 5690. évi sekelevet október 31-vel be kell fejezni és nyomban megkezdeni a munkát az 5691. évi sekelegyűjtésre. A sekelekkok a napokban szét fognak menni és a munkát december végéig be kell fejezni, hogy a választások január havában megtarthatók legyenek. Felhívja az executiva az összes Palesztina-barátokat, hogy a kongresszus fontosságára való tekintettel a legmegfeszítettebb munkát és agitációt fejtsek ki mindenütt, hogy a sekelek száma az eddigi évek sekeleit megtöbbszörözve dokumentálja Angliában szemben a zsidó nép lelkes akaratát a palesztinai zsidó nemzeti otthon megteremtésével szemben. A következő két hónapban minden cionista szentelje idejét és munkáját e sékel akciónak és törekedjen mindenki arra, hogy minden zsidó a sékel megváltásával adjon kifejezést a brit kormány Palesztina politikájával szembeni tiltakozásának. Ebben a nagy sékel számban is jusson kifejezésre a zsidó nép egyöntetű állásfoglalása Palesztina mellett.

— Az angol kormány aggódik. London, november 10. A Daily News Chronicle jelenti, hogy a kormányt erősen nyugtalanítja az az általános felháborodás, amelyet Passfield gyarmattügyi miniszter nyilatkozata világszerte előidézett. A kormány hivatkozik arra, hogy Passfield a fehérhőnyvet a kormány előzetes tudta és jóváhagyása nélkül adta ki, miért is a kormány magyarázatot fog kiadni ahhoz, amely hivatva lesz a zsidók felháborodását lecsillapítani. A kormányellenes hangulat annál inkább nyugtalanítja a kormányt, mert London keleti kerületében n napokban elhunyt munkáspárti képviselő halála folytán új választás lesz, ahol a kormányellenes hangulat megnyilatkozhat.

Mielőtt szükségletét

harisnya, trico, keztyű stb. kötöttáruban

fedezné keresse fel

Rippner Testvérek

és Társa céget

Oradea, Piața Unirii

üzletét, hol kicsinybeni vásárlásnál is

engross árakban lesz kiszolgálva.

— A seini Ceiroth Mizrachi megalakulása. A satumarei Ceiroth Mizrachi az elmúlt hetek legnagyobb meing keretében megalakította Seini a Ceiroth Mizrachi helyi csoportot. Klein Mózesné urnő a szatmári Ceiroth elnöknője impozáns beszédében rámutat a Mizrachi ideológiai fontosságára és ennek keretében a Ceiroth szerepére. Kéri a hölgyeket a csoport megalakítására. Junger Juliska a K. B. elnöknője, zsidó szívének minden melegevel beszél a kultúrőadások céljairól és határozza meg a javaslatot nyújt be a kultúrőadásokat illetően Klein Mariska vezetőségi tag a Ceiroth Mizrachi teljesítményi körét ismerteti. A meing befejeztével 36 taggal és a következő vezetőséggel alakult meg a seini Ceiroth Mizrachi: diszelnök Goldschmid Adolfné, elnök Hirsch Jolánka, alelnök Benedik Margit, titkár Löwinger Rózsi, pénztárnok Benedik Mancsi, ellenőrök Judovits Margit és Schwarz Eszka kultúrőnök Katz Elza, sékelbiztos Simon Erzs. Ordentlich Viktor

Figyelem! A Zárda-uccai zsidó templommal szemben Schächter Abraham-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machzor stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadású és antik könyvek,

TALESZEK

gyári áron, Mezize, Teifilin és más imaszerek engross árban, detail, legolcsóbban beszerezhetők.

A világhírű ספר התה-ה-200-at meghaladó halhatatlan könyvgyűjtemény beszédei és mondásai egyedül nálam kaphatók jutányos árban.

SCHÄCHTER ÁBRAHÁM. Oradea. Zárda ucca.

— Ujabb temetőrombolások Németországban. Grevenbroichból (Alsó-Rajna) jelentik a temetőgyalázások egymást érik. A horogkeresztű banditák tehetetlen dühükben most már a halottak ellen is támadásokat intéznek, minthogy itt biztosítva érzik magukat a védekező erők ellen. Nevezetesen az utóbbi napokban több nemzeti szociálistagyűlést tartott és valószínű, hogy a temetőgyalázók ezen hazafiaktól kerültek ki. A rendőrség nyomozást megindította, azonban eddig mindegyik eredmény nélkül. Ahogy a nemzeti-szociálisták eljárását ismerjük, képesek azt állítani, hogy a zsidó halottak maguk végezték a rombolásokat, hogy rájuk tereljék a törvénytelen gyanút.

— Lundendorff tábarnok is... Bar-Miche a világhírű francia antropológus nemrégén kikutatta, hogy Ludendorff tábarnok, a német fajvédők védőszentje — zsidó származású. A professzor római kutatás után megállapította, hogy Ludendorff tábarnok egyik dédanyja zsidó volt. Egy zsidó bankleánya. Végzetes iragédia Ludendorffra ez a megállapítás és a derék „jungóknak” alighanem keserű lett a szájuk ize ettől a leleplezéstől. Bizony, bizony nagy pech ez, sokkal nagyobb, mint a háború elvesztése. Mert a háború elvesztése után Ludendorff még lehetett nemzeti hős, de ezután, hogy éremben zsidó vér csörgedez, aligha tarthat igényt, hogy továbbra is a germán géniusz lássák benne. Bizony nagy pech ez, hogy éppen vele, éppen róla kellett annak kiderülni.

T. VÁSÁRLÓKÖZÖNSÉG FIGYELMÉBE!

1 mtr. Bőrerős mosott vászon	Lei 25	150 hosszúságú türölköző	Lei 35	100 c. szél, brokátselyem kabátbélés	Lei 69
1 Prima férfi ing zefírek	" 28	Prima ágynemű kanavász 1 mtr	" 39	100 " 150 széles lepedő vászon	" 88
1 " Cérna batistok minden színben	" 29	Tartós kötény kloth 1 mtr.	" 65	1 drb, 6 személyes abrosz	" 125
1 " Francia jó mosó delain	" 33	Prima ágynemű damaszt	" 68	1 " családi paplan	" 275

Teljes menyasszonyi kelegyek szabócikkek, szövötmárakok, lópokrócok és szőnyegek minden árban. Utánvételes rendelések pontosan eszközöltetnek.

ŐSZI SZEZON LEGALKALMASABB VÉTELEI!

Lei 35	100 c. szél, brokátselyem kabátbélés	Lei 69
" 39	100 " 150 széles lepedő vászon	" 88
" 65	1 drb, 6 személyes abrosz	" 125
" 68	1 " családi paplan	" 275

KELLER S. MAYER

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-ucca 10 sz.)

— **Kinos félreértés** Wolfgang v. Weisl személye körül. Wolfgang v. Weisl elvarbaránk híres újságíró jelenleg Perzsiában utazgat. B'um örünni festő kíséretében. Szeptember 21-én a perzsa-irak határt lépték át, ámde egy perzsa határőr-írszt értesítést kapott, hogy a világhírű és titokzatos Lawrence angol ezredes settenkedik azon a vidégen. Weislben vélte a buzgó ember a híres kémet elfedezni, aki jelenleg a török-kurd háború tüzeit zítja. Letartóztatták őket és Urnia város börtönébe árták mindkettőjüket tolmácsukkal együtt. Onnét a elírászi, később a teherani börtönbe kerültek. Itt ztán kiderült a tévedés is. Weisl sűrű bocsánat-érések mellett szabadon bocsátották.

— **Akinek a szív működése rendetlen,** a szívműködés nélkül úgy érhetnek el könnyű székélést, a naponta reggel éhgyomorra megisznak egy kis pohár termézetes „Ferenc József” keserűvizet. Szívszakorvosok megállapították, hogy a „Ferenc József” viz szívelzsírosodásnál és billentyűhibáknál s enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat. A „Ferenc József” keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Dr. Johannes Stanjek halála.** Berlinből jelentik. Dr. Johannes Stanjek, aki hosszú évek óta szerkeszti az „Antiszemitizmus Elleni Védekezés Hírei”-t, 67 éves korában meghalt. Stanjek eredetileg Katholikus teológiát tanult, később a hirlap-rodalom felé vette útját és így lett szerkesztője az antiszemitizmus ellen védekező egyesületnek. Mint történész lett ismeretes, amikor a Cion Bölsesei hírhedt jegyzőkönyvét, mint közönséges hamisítványt és csalást, leleplezte. Stanjek az antiszemitizmus ellen értékes dokumentumot alkotott.

— **Az Actions-Comité magáévá tette Weizmann lemondását.** Nachum Sokolov javaslatot terjesztett elő, hogy az Actions-Comité Weizmann visszalépésének indokait tegye magáévá és zonosítsa magát Weizmannal. Sokolov szerint a Dr. Weizmann lépését a Cionista Executive magáévá tette és csak azért nem lépett vissza, hogy a Cionista Világszervezetet a Világkongresszust megartó időpontig ne tegye ki zúrvavarnak.

— **Uj könyv a romániai zsidóság történetéről.** „Cultura Românească” kiadásában megjelent Gabriel Schäffertől „A romániai zsidóság problémájának története”, dr. Berkovitz József „La question des israelites en Roumanie” című művének ömör összefoglalása. Hatalmas dokumentáris anyagot központosított könyvében a zsidók Romániában való elhelyezkedésére vonatkozólag a legrégebb idők óta; a zsidó probléma, jogszerű kifejtésének története egészen az egyenjogusításig.

— **Egy öreg rabbi halála.** Az udvarhelyi és megyei zsidóságot mély gyász érte Stein Ábrahám főrabbi elhunytával. Az ősz, 70 éves főrabbi 77 évig volt az udvarhelyiek rabbija s ez idő alatt hívei ragaszkodását a legteljesebb mértékben megszerezte. Szentéletű öreg ember volt, aki öt és fél év óta az ágyhoz szegző betegségét türelemmel viselte. Jámorságának olyan nagy híre volt, hogy messze vidékről irtak neki zsidók ügyes-bajos dolgaikban, tanácsot kérve és imáit. A rabbi tudományokban nagy jártassága volt, titokzatos szent dolgok magyarázatára egész sor kéziratot hagyott hátra. Egész valóját betöltötte a szívjóság és az emberszeretet. Nagyrabecsülte az életet és annak szépségeit, megbecsülte felebarátait. Gyakran imádkozott keresztényekért is, akik közül szintén nagyon sokan becsülték alázatos, istenfélő élete miatt. Temetése vasárnap ment végbe a városi és vidéki zsidóság nagy részvételével. A templomi bucsuztatás után Erdőszentgyörgyre szállították a holttestet s ott helyezték örök nyugalomra. Utközben a hatottas menethez mindenütt csatlakoztak volt hívei, különösen Bözdön nagy számmal. Az öreg főrabbi elhunytá után a hitközség főrabbiája veje, Wieder Ábrahám rabbi marad tovább is.

ELYSIUM kézimunka üzletben

ORADEA, Szilágyi Dezső-u 1.
(a Hedeka kalapüzlet melletti)
mindenféle kézimunkákat legolcsóbban
szerezhet be.

— **Oneg Sabbath.** A Brit Hánoar Hámizrach ezen alkalommal is megrendezi az Oneg Sábáthot, amely az elmúlt héten még nívósabb volt, mint az első. Just Móse és Koós Leó urak tartották előadást a cionizmus mai helyzetéről és egyben változták az Oneg Sábáth fontosságát. Előadó az Oneg Sábáthra Wasserstrom Sándor lesz, melyet 5691 chesván hó 23-án, péntek este 8 órakor lesz megtartva. Kérjük a tagok pontos megjelenését. Vendégeket és szülőket szívesen lát a Kulturbizottság.

— **Helyreigazítás.** Az elmúlt heti számban „E-külvő” című közleményünkben hiba csuszott be. A tényállás az, hogy Weisz Zsóka a somrettek vezetője esküvője Róth Miksával f. hó 23-án vasárnap déli 1 órakor lesz az oradeai Zárda ucai templomban megtartva.

— **Jorga megnyugtató ígérete.** Nicolae Jorga, a bukaresti egyetem legutóbbi szemeszteri megnyitóján többek között a következőket mondta megnyitójában: Mindaddig, míg én ezen egyetem élén állok, ezen egyetem ifjúsága nem fog kilengetéseket elkövetni. Ezért vállalom a felelősséget. Azon diák, ki magát politikai célokra kihasználni engedi és ucai tüntetéseken vesz részt, el kell, hogy az egyetem falai közül távozzon.

Osztrák osztálysorsjáték.

84 000 sorsjegy, 42.000 nyeresemény!
Főnyeresemény szerencsés esetben:

20.000.000 Lei
Jutalom és nyeresemények
12.500.000 Lei
7.500.000 Lei
2.500.000 Lei
több á **2.000.000 Lei**
1.500.000 Lei

stb. összesen 42.000 nyeresemény több mint

Háromszázhusz millió Lei.

Azonnal kifizetés kp. államilag van biztosítva!
Nincs nyereseményilleték, általában semmiféle levonás

Az összes sorsjegyek fele nyer!

A sorsjegy ára:

Egész	Fél	Negyed
1200 Lei	600 Lei	300 Lei

A szállítás előzetes befizetés nélkül történik egy
kérvényes átutalási mód megjelölésével

Fritz Dörge-Bank, Wien

1/17 Kärntner Strasse 43-49

A sorsjegyek eladásával és a nyeresemények kifizetésével a minisztérium által lelt megbízva.
A sorsjegy készlet rohamosan apad. Rendeljen
tehát még ma. Egyszerű posta-lap elegendő.

A húzások 1930 nov. 18-án kezdődnek

— **Az ORT megbízottjai Szovjet-országban.** Moszkvából jelentik. Zegelnitzki Agrom és az ORT odesszai körzetének képviselője, A. Weinstein, a közelmúltban felkeresték az ORT ukrainai zsidó koloniatokat és megállapították, hogy a helyzet és a hangulat ezen koloniákban nagyon jó. Mindentűt szorgalmas munka folyik a koloniák kiépítésére. Sok koloniában intenzív házépítkezés folyik. Az ORT-nak műszaki és kölcsönsegélyei lehetővé teszik a kolonistáknak egy újabb sorozatu gazdasági épületek, különösen gabona-raktárak és istállók építését. Az odesszai és pervometski körzetben a zsidó települők családok száma meghaladja a háromezretet. Az ORT képviselői elégtétellel állapították meg, hogy az ORT telepítési mű a viszonyokhoz mérten kielégítő és zavartalan. A települők azon hajlíthatatlan akaratot juttatták kifejezésre, hogy mindaddig, míg az élet és a munkaviszonyok nem normálisak, ki akarnak a telepeken tartani. A koloniatokról a városba visszavándorlók helyébe újabb letelepülések történtek. Így ezen év július havában több mint száz települők család vándorolt be újra az odesszai települők körzetbe. Tervezve van többszáz zsidó családnak letelepítése az odesszai körzetben levő, még parlagon heverő földterületeken, a különböző ukrainai városokból. Az ősz munkálatok mindenütt idejekorán el lettek végezve. Az odesszai és pervomejski körzetben 23.123 Desjatine földterület lett bevetve. Az utolsó évben a települők kölcsönt kaptak, hogy juh és aprómarha nevelést, továbbá házépítkezéseket eszközölhessenek. Az ORT képviselői gondoskodtak, hogy a téli hónapokon, a települők otthoni munkálatokat végezhesse. Elsősorban kalap és más rövidáru gyártását tartották szem előtt. A szükséges nyersanyag már külföldön be is lett szerezve és a települők között széjjel osztották. Rövidesen 200 női települők otthoni munkálatokkal lesz foglalkoztatva. Az idősebbek és az ifjúság foglalkoztatására különböző vállalkozások és foglalkozási ágak lesznek alapítva.

kezdetével költött szvettereket, pullovereket, harisnyákat nagy árendeménnyel árusítom
Kötött kosztümöket mérték után készítik!!
London divatkötöde
Oradea Kosuth u. 5.
Saját készítmény! Olcsó gyári árak!

Uj szörme üzlet Uj!
Téli szörme különlegeségeim megérkeztek, azokat legolcsóbb árban bocsátom a nagyra becsült vevőközönség rendelkezésére.
Szíves pártfogást kér
RUBIN szüös és szörmelizlet
ORADEA Zöldfa u. 6.

Heti glosszák.

Jánosalmi Nemes
Marcell Budapest.

Akik a tekintélyek tiszteletén nőttek fel, akiknek borzalmasan imponál egy aktív magyar államtitkár, aki gyászbeszédet mond Jánosalmi Nemes Marcel maecenas fölött, azoknak meglehetett a tökéletes öröme. Budapest ragyogó külsőségek mellett temette el a klasszikus képszakértőt és műgyűjtőt, Jánosalmi Nemes Marcellt.

Ki volt Nemes Marcell? Egy Jánosalmán, ennek az ismeretlen nevű magyarországi kisközség kántorjának fia. Klein Mózesnek hívták és Pesten kis szénkereskedő volt. Ki tudja, melyik középkori ősenek tehetsége tört fel belőle, mikor a kocsz — mázsaszámra való kimérése helyett képekkel kezdett foglalkozni. Rubensért és Grecoért lelkesült, Rippl Rónait, Csók Istvánt és többi nagyhirre szert tett magyar mestert fedezett fel. Egy vaiódi „békebeli” terézvárosi „hochstapler”-nek indult, kiről tudják ismerősei, hogy 5 forintokért ment a szomszédba sokszor, annyira rosszul állott anyagilag, aki nagyzolt és élte a pesti típusok szomorúan érdekes életét — míg végre kikeresztelkedett és nemességet kapott. Münchenbe ment, mert nem bírta a pesti levegőt, nem bírta ki, hogy volt kollégái, kik azóta szennagykereskedővé avansáltak — szervusz Mórítz-ot köszönjenek neki. Inkább a bajor udvar léggömbre tetszett neki, a királyi gesztusok és világhírű muzeumokkal csereberélt, míg végül minden fáradozása eredményeképp, egy nagyszerű elsőosztályú temetést vivott ki magának, a magyar glóbuszon.

Rengeteg értéket hagyott a magyar államra és „keresztényi” nevét és tettét beírta hosszú időkre a magyar képzőművészet annaleszeibe.

Nagy Benjámín Oradea.

De tudja a jó Ég, engem jobban meghat az a nagyszerű gesztus, mely rövid nyolc nappal ez előtt történt itt Oradean.

Mindenki sir és mindenki jajong és joggal sir és panaszkodik, hogy kibírhatatlan a gazdasági helyzet. Nincs pénz, s mindenki a mindennapi kenyérért küzd. S ebben a szomorú és kietlen időben valahol a város vége felé, egy egyszerű dolgos polgári kéz, nem magyar nemesség avanszált Nemes-Klein Marcel-Mózes, nem Raffael és Munkácsi képet adományozott, hanem a *Malbis-Arumim* Egyletnek adományozott egy házat.

Óh milyen szürke és mosolyogni való dolog, hogy Nagy Benjámín váradai nyersbőr kereskedőt említem a „nagy” Klein Marcellel együtt. Pedig ha kettejüket a mérlegre tennénk, az én szemembe Nagy Benjámín lenne sulyosabb. Az Aradi uton, a felruházó egyletnek eddigi imaházát, mely a 7-es szám alatt van, hogy zavartalanul az egylet legyen, megvásárolta és az egyletbe iratta. Nagy Benjámín és felesége 300.000 lei értékű objektumot adott a váradai zsidó közületnek. Csendben, szerényen, minden nagy zaj nélkül. Ez az egylet, melynek 5 esztendeje élönke Grosz Sándor, most díszelnökké választja Nagy Benjámint. S megvagyok győződve, hogy Nagy Benjáminnak nagyszerű öröme és elégtétele lesz, ha látja, mennyi örömet szerez ajándéka, ha látja, hogy egy városrésznél kis temploma lesz, ha érezni fogja felruházott árvák meleg szeretetét.

Nagy Benjámín megérdemli, hogy nevééről és nemes tettéről megemlékezzünk. És tesszük ezt több szeretettel és nagyobb büszkeséggel, ahogyan Klein Nemes Marcellról, a renegátról emlékezünk. Szépművészeti Muzeumi-temetésével és miniszteri gondolációjával együtt.

Leitner Zoltán.

Felhívás lapunk előfizetőihez!

Felkérjük lapunk mindazon előfizetőit, kik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy hátralékos előfizetési díjaikat nehéz pénzügyi viszonyainkra tekintettel kiadóhivatalunkhoz haladéktalanul átutalni szíveskedjenek, mivel csak ezen esetben teljesíthessük zsidó kötelességünket.

Ki gyermekét szereti, ápolja H Ö F E R hintőpor-krem-szappannal

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Apró hírek

a világ minden részéből.

— **Varsó.** A lengyel szemválasztásokra, négy zsidó listát nyújtottak be. S pedig az egyesült cionistapártok „A lengyelországi zsidók nemzeti jogainak védelmére alakult blokk” elnevezés alatt, az agudisták, volkisták, kiskereskedők s iparosok blokkja „Zsidó nemzeti gazdasági blokk” a zsidó szociálista Bund és független szociálisták, valamint a baloldali Poalé cionisták. A kormánylista 37-ik helyén egy Jacob Minzburg és 59-ik helyén egy Wisznicki nevű agudista van jelölve, minek ellenében az aguda kötelezte magát, hogy a számára kilátástalan kerületekben, nem állít önálló listát, hanem ott a kormány listát fogják ajánlani. Az aguda úgy látszik a nagyobb biztonság kedvéért két széklet választ. Csak azután a földre ne essen!

*
— **Stuttgart.** A nemzeti szociálisták pártja felhívást intézett tagjaihoz, hogy a széles körökben elterjedt „Sváb Segélyegylet”-ből haladéktalanul kilépjenek, minthogy ennek vezetősége — takarékosági szempontból — összes újságainak és nyomtatványainak előállítását, mint legolcsóbb ajánlattevőnek, oly nyomdatulajdonosnak juttatta, akinek vallása: z s i d ó. A Sváb Segélyegylet ezen kirohanásra válaszol és a következőket szögezi le. Eltekintve attól, hogy a pályázat által tetemes pénzmegtakarítást érnek el, jogtalannak és erkölcs hiányúnak tartják, hogy valakit vallási szempontok miatt a pályázatból kirekesszenek. Az egyesület energikus állást foglal e nemtelen harcok ellen és erélyesen visszautasítja mindazon rágalmakat, amelyek az egyesület egységének megbontását célozzák. Csak egyet felejtett el a vezetőség, hogy ezeknek az ifjaknak életű elemük a konkolyhintés és a béke felborítása, mert ez az ő egzisztenciális alapuk.

*
— **London.** A „Sunday Chronicle” egyik cikkében, Churchill felszólítja az angol kormányt, hogy vagy tegyen eleget a Balfour-deklaráció minden követelményének és teljesítse maradék nélkül az abban foglalt ígéreteket, vagy adja vissza megbízatását a Nepszövetségnek és mondjon le a stratégiai, erkölcsi és anyagi előnyökről, amit neki a mandátum biztosít.

*
— **Newyork.** Az Egyesült államoknak november 4-én megtartott választása alkalmával az ismert zsidó filantrop, Julius Meier, az amerikai legnagyobb áruházak egyik tulajdonosa lett mint a független köztársasági-párt jelöltje Oregonban kormányzóvá megválasztva. Arthur Seeligmann pedig mint a demokrata-párt egyik előkelő vezére, ki a zsidó mozgalmakban ugyancsak kiveszi megfelelő aktivitással részét, New-Mexikóban lett kormányzóvá választva. 1887 óta először történik meg, hogy Massachusetts egy zsidót, a demokrata Goldstein Dávidot küldötte képviselőjeként a kongresszusra. Az eddigi nyolc zsidó kongresszusi delegátus ismét meg lett választva. Az amerikai legújabb választás alkalmából számos zsidó jutott állami és községi tisztségekhez.

*
— **Wien.** Az ausztriai választásokat megelőzőleg egy tüntetés alkalmával Wenker Meschulim zsidó diák a bécsi Heimwehr által rendezett fáklyás menet alkalmával súlyos sérüléseket szenvedett. Wenker egyik vezetője az ausztriai chalucoknak és egy Heimwehr tag ennek arcába egy égő fáklyát nyomott azért, mivel az nem volt hajlandó tölle a Heimwehr röpcéduláját átvenni. Wenker valószínűleg elveszti szemévilágát a súlyos sérülések folytán. A rendőrség ezideig a tettest nem tudta felfedezni.

*
— **Berlin.** Október 25-én este, eddig még ismeretlen tettesek több kődobással betörték Saler ortelsburgi kántoriának magánlakását. A rendőrségnek jelentés tételét, azonban a vizsgálat beindításáról még nincs értesülés. Ugyancsak november 3-án az ortelsburgi nemzeti-szociálisták kilengésekkel fűszerezett tüntetés keretében súlyosan megsebesítették Selig Preuss kereskedőt és fiát. Selig Preuss kartörést szenvedett.

*
— **Breslau.** A Trebnitz és Oberrigk között levő hegyen fekvő zsidó temető, ismeretlen tettesek által meg lett gyalázza, 34 sírkövet összetörték és a temetőbe széjjeldobálták, az épen maradt sírköveket pedig kampós-kereszttel festették be. A hulla-ház ablakai be lettek törve és a falakon „Éljen Hitler, le a zsidókkal!” feliratokkal lett bepiszkítva. A zsidó hitközség 100 márka jutalmat tűzött ki a tettesek kézrekerítésére.

*
— **Jeruzsálem.** Az angol kormány felhatalmazta Sir John Chancellort, Palesztina főkormányzóját, hogy 1500 bevándorlási certifikátot juttasson a bevándorolt zsidó munkások számára. Ezzel a május hónapban kiadott bevándorlási tilalom, mely a zsidó munkásokra vonatkozott, hatálytalanná lett.

ZSIDÓ HUMOR

A bűnösök nem állíthatják meg a világ haladását.

Rómában a filozófusok ingerkedtek a zsidó vénekkel.

— Ha a ti Istenetek nem kedveli a bálványokat, miért nem irtja ki őket, hiszen ő a Mindenható ?!

— Ha a pogányok mind olyan dolgokat imádnának csupán, melyekre a világegyetemnek szüksége nincsen, akkor bizonyosan kiirtaná őket. Minthogy azonban a napot, a holdat, és a csillagokat bálványozzák, tehát az eretnekek miatt, pusztítsa el Isten az egész világot? A világ a régi marad, az eretnekeket pedig Isten felelősségre vonja. Vagy mondjuk például: valaki lopott egy mérő buzát és a földbe vetette; hát aztán a föld ne fogadjon meg s a buza ne sarjadjon belőle? A világ halad a maga útján; és az eretnekektől számadást kérnek egykoron.

A felfordított világ.

A tanaita mondja: „Laj am hoorec chosid” Egy tudatlan nem lehet jámbor. Fuchs Benjámin, nagyváradi főrabbi egyik legutóbbi beszédében, midőn rámutatott a mai romlott, vallástalan fiatal generációra és többek közt nagyon helyesen mondta: Ha a tanaita, R. Hilel a mai világban élne és látná ezen vallásilag teljesen lezülött generációt, úgy kénytelen volna már azt mondani „Laj am hoorec Jehudi” A tudatlan nem lehet zsidó.

Ich halte nur noch den Pester Lloyd.

A hitközségi gyűlésen feláll Kohn és az elnökhöz fordulva így szól: Herr Ráschekol lébn, ad personam hab ich gégen Sie nicht einzuwenden. Sie sind ein sehr anständiger Mensch, aber Sie essen Schweinefleisch, Sie gehen nie die Sinagoge, Sie rauchen am Schabesz, frag ich was halten Sie eigentlich noch vom Judentum?

Erre a hitközségi elnök a legnagyobb flegmával válaszol:

— Was ich vom Judentum halte? Ich halte nur noch den Pester Lloyd.

Aki csak megfőve szereti az ételeket.

A bocher már napok óta Kohnéknál vendégeskedik, nem lehet lerázni. Kohn és Kohnné tanakodnak, mit lehetne csinálni? Végül Kohn megkérdi a bochert, milyen ételt nem szeret, mire azt mondja, hogy a borsót.

Kohnné másnap borsót főzött és a bocher úgy falta, mint egy éhes ló.

— Sie — szölt Kohn — maga tegnap azt mondta, hogy nem szereti a borsót.

— Ja — válaszolta majszolás közben a bocher — nyersen nem, de megfőve?

Az ügyes takarékoskodó.

Én nem értem önt — mondja az adóhivatali tisztviselő Schwartznak — ön csupán százezer lei jövedelmet vall be, közben ötszobás lakást, szobalányt, szakácsnét és francia nevelőnőt tart.

— Na látja — mondja Schwartz, ezt csinálja utánam százezer leiből.

Hameiri katonaelete.

Hameiri mesélte katonakorából: Valahol Balassagyarmaton folyt az előkészület a frontszolgálatra. Ki tudja miért, de irodalmi dolgozatokat is kellett csinálni. Egy őrmester nézte át és adta a kvalifikációkat. Hameiri dolgozata balul ütött ki. Élőtelent kapott és mert künn a szabadban, pihenő közben, védte az igazát, büntetést is mért reá a szigorú őrmester. Laufschriftben fel kell szaladnia a dombra és ott hangosan énekelni a „Megy a gözös, megy a gözös Kanizsára” című nótát. Hameirinek szót kellett fogadnia. De fönt a dombon élénkezte a „Sam binkom arazim” kezdetű héber dalt. Mikor dolga végeztével visszajött, az őrmester elégedetten szölt: „Rendben volt minden, a Laufschrift is jó volt, az ének is elég hangos volt, de a hallásod az büdös!

Az új cionista elv.

Egy cionistának, aki fukarsága miatt a palesztinaügyeket csak szóval támogatta, mondotta a talpraesett dr. Friedemann:

— Ön cionista, tehát akkor a cionizmust így kell definiálni: „cionista az, akinek nincs semmi kifogása az ellen, hogy Palesztina felépüljön”.

A cionizmus ellenségei.

Egy chászid rabbi, aki nagy ellensége volt a cionizmusnak, bosszankodva látta, hogyan hódít Herzl eszméje a vallásos zsidóság között is, különösen miután a Kuk jeruzsálemi főrabbi, a nagyhirű talmudkapacitás is csatlakozott a cionistákhoz. Egy prédikációjában aztán a „Semá” imának következő versét alkalmazta reájuk: „Lau szosuru áchré le-vavchem veáchré énéchem”. — Ihr sollt Euch nicht kehren nach Euerem Herzl und nach Euerem Kuk”. — Az „amhaarec” számára pedig hiába próbálnók érthetőbbé tenni e magyarázat szellemességét. Forduljon héber írástudóhoz.

Szörmék, Bundák, Prémek

Leichner

Szörme áruházban legolcsóbban beszerezhető
ORADEA, Str. Ep. Ciorogariu 4

Megjelent!

Izsák Arnold: MENTŐ csillagok
a zsidó éjszakában című könyve

Kapható a szerzőnél: Satu-Mare Bratianu 7
Ára 80 Lei és a portó.

Új zsidó könyv

Nyugodtan fog aludni, ha

EXPRESS POLOSKA irtót

használ. Kapható:
STERN S. ENDRE

Egy liter
ára 15 Lei

CÉGNYEL ORADEA, Zöldfa-u. 10.
Telefon: 378.

A legszebb !! Zománcfényű
gallérokat
tisztítja a

KLEIN Gőzmosóda

Szent János ucca. 4.

Győződjön meg!!!

Mindenféle harisnyák, keztük, férfilingeket, Bébé cikkeket, Rövidárúk nagyválasztékban kaphatók:

Szenszky Miklósnál

Saspassage

VEGYILEG

tisztít
mos
vasal

férfi és női ruhákat

Fehérnemű, gallérmosást is válasszon

BORGOS

vegytisztító

Bazár épület
Színház oldal.

ארטה' כשר' ארטה' כשר' Értésítés

A n. é. közönség figyelmébe ajánlom, hogy saját érdekében libaszir, háj, füstölthús és tepertő téli szükségletét, míg az olcsó árhullámszám tart nálam beszerezze.

Ugyanott napoként friss liba aprólék különként 24 lei

FRIEDMANN SAMU
baromfi és zsirnagykeresk.
Oradea, Cuza Voda

ארטה' כשר' ארטה' כשר'

Restaurant

Oradea, Zöldfa-u. 10.

GROSZ

Timisoara, Lloyd-str. 8.

Utazóknak 10% engedmény

Férfi szövetség

különlegességek

bámulatos olcsó

leszállított árakban

Engros

Endetail

Havas & Grünfeld

posztó áruházában

Kossuth ucca 8.

Közérdek vevőket közpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni.

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzizálog fedezéssel
mellett előnyös feltételekkel nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és
felmondás nélkül elfogadjuk

Banca Centrală SOC. ANO

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Kiadja: WASSERSTROM SÁNDOR